

ВІСНИК КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ

№ 9 (218)
вересень
2014

Книжкова палата
України

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ * ЩОМІСЯЧНИК * ЗАСНОВАНИЙ У СЕРПНІ 1996 р.

УДК 015:061.1(477)(051)

З М І С Т

ВИДАВНИЧА СПРАВА

- МУРАХОВСЬКИЙ А.* Українське книговидання: радянська доба і сьогодні 3
- ШЕВЧЕНКО В.* Становлення наукової думки щодо мови візуальної комунікації 6
- ДМИТРІВ Л.* Якість текстового контенту сайту з погляду редактора 10

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

- СЕРБІН О., ПЕРЕНЕСІЄНКО І.* Класифікація двокрапкою та її автор — взаємозв'язок в еволюційності епохи 13
- ЛОБАНОВСЬКА І.* Взаємодія освітянських бібліотек України у формуванні інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу: організаційний аспект 16
- МЕДВІДЬ Т.* Розділ "П Сільське господарство" робочих таблиць класифікації: адаптація змісту в умовах розвитку аграрної науки 20

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- КУНАНЕЦЬ Н., ЛОЗИЦЬКИЙ О., ПАСІЧНИК В.* Визначення ефективної структури навігаційної схеми книги для подання у форматі DAISY 24
- ЗОЗУЛЯ С.* Аналіз відвідуваності інформаційно-аналітичних рубрик веб-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського 28
- КОХАНОВА І.* Проблеми та похибки методів автоматизованого реферування документів 31
- ГОРБЕНКО Г.* Практична підготовка фахівців з реклами: огляд сучасних напрацювань 33

ТЕХНІКА. КУЛЬТУРА. МИСТЕЦТВО

- РУХЛЯДА В., РУХЛЯДА О.* Гипотетическая модель Вселенной 37
- КУРБАН О.* Стратегія і тактика сучасної інформаційної активності у соціальних мережах 42
- КИЯНИЦЯ Є.* Перспективи використання технологій публік рілейшнз у соціально-культурній сфері України 45

КОНФЕРЕНЦІЇ. КОНКУРСИ. ВИСТАВКИ

- СОШИНСЬКА Я.* Бібліотеки відкривають світи: підсумки 48
- ПОГОРЕЛОВСЬКА І.* Щоб видавництва ВНЗ були сучасними 52

Київ • 2014

Державна
науково-педагогічна
бібліотека України
імені В.О.Сухомлинського

УДК 024.1:004.738.5:027.021:37(477-25)(048.83)

Світлана Зозуля,
кандидат історичних наук, завідувач відділу
науково-аналітичної обробки та поширення інформації у сфері освіти
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Аналіз відвідуваності інформаційно-аналітичних рубрик веб-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

У дослідженні представлено результати статистичного моніторингу кількості переглядів дистантними користувачами інформаційно-аналітичних рубрик веб-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, а саме: "Педагогичні новатори України", "Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки", "Результати наукової діяльності установ НАПН України", "Аналітичні дослідження з реформування освіти: статті та огляди" у динаміці за 2012—2013 рр.

Ключові слова: моніторинг, інформаційно-аналітична діяльність бібліотек, інформаційно-аналітичний ресурс, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Стратегічний курс України на інтеграцію в європейський простір та світове співтовариство сприяв інтенсифікації участі наукових інституцій, у тому числі й бібліотек, у формуванні сучасних інформаційних ресурсів держави. У цьому контексті важливим кроком інноваційного розвитку українських книгозбірень стала активізація інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД)¹. На сьогодні лідером організації ІАД є Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, зокрема Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). Водночас протягом останніх років відбувається відчутний розвиток ІАД і в інших книгозбірнях, передусім — у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського)². Нині головні напрями роботи цієї установи — інформаційно-аналітичне забезпечення фахових потреб освітян, оприлюднення наукових досліджень у галузі педагогіки, психології та методики викладання окремих навчальних дисциплін, впровадження інноваційних досягнень науки та техніки, передового вітчизняного й зарубіжного досвіду в практику роботи педагогічних навчальних закладів та їхніх структурних підрозділів — бібліотек, а також вдосконалення системи освіти, реалізації самоосвіти педагогічних, науково-педагогічних та бібліотечних фахівців, молоді, що навчається [3].

Тож метою дослідження став статистичний моніторинг кількості переглядів дистантними (віддаленими) користувачами електронних інформаційно-аналітичних ресурсів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Мета визначила завдання розвідки: охарактеризувати змістове наповнення інформаційно-аналітичних рубрик, представлених на веб-порталі бібліотеки; визначити рівень затребуваності аналітичних матеріалів дистантними користувачами;

проаналізувати та порівняти статистичні дані переглядів електронних інформаційно-аналітичних ресурсів за 2012—2013 рр.

У дослідженнях, присвячених вивченню ІАД сучасних бібліотек, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського згадується неодноразово. Зокрема, її становлення та розвиток аналітичної діяльності досліджувала Л. Пономаренко [12]; перспективи створення інформаційно-аналітичної продукції в бібліотеці окреслила С. Зозуля [2; 3]; питання реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційного розвитку педагогічної науки та освіти шляхом підготовки, створення та розповсюдження аналітичних матеріалів відділом науково-аналітичної обробки і поширення інформації у сфері освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського вивчали О. Карпенко [4; 5], О. Яценко [6; 16; 17]; інформаційно-аналітичні огляди (моніторинг) головних подій у сфері освіти, здійснені фахівцями згаданого відділу та оприлюднені у національних ЗМІ, у контексті аналізу жанрів аналітичних документів наукових бібліотек охарактеризувала О. Постельжук [15].

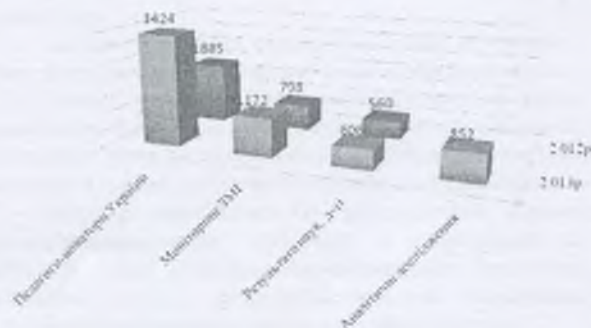
На сьогодні в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського активно запроваджується дистантне інформаційно-аналітичне обслуговування для забезпечення користувачів галузевою інформацією через надання доступу до синтезованих наукоємних інформаційних продуктів, які створюють фахівці відділу науково-аналітичної обробки і поширення інформації у сфері освіти. Електронні інформаційно-аналітичні ресурси представлено на веб-порталі бібліотеки й систематизовано за рубриками: "Педагогичні новатори України", "Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки", "Результати наукової діяльності установ НАПН України", "Аналітичні дослідження з реформування освіти: статті та огляди". Аналіз відвідуваності цих розділів дистантними користувачами зумовлений потребою вивчення сучасного стану забезпечення оглядово-аналітичною інформацією освітян з урахуванням їхніх запитів [9]. Дослідження таких статистичних даних сприятиме вдосконаленню інформаційного ресурсу (ІР) з питань педагогіки, психології та освіти на базі зазначеної науково-освітньої установи.

¹ Сутність інформаційної аналітики полягає в застосуванні методів аналітико-синтетичного перероблення інформації (АСПІ) та використання наукових методів створення нових знань шляхом інтелектуальної обробки потужного потоку інформації [2, с. 18].

² <http://www.dnpb.gov.ua/> — веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

"Педагоги-новатори України"³. Інформаційно-аналітичні ресурси цієї рубрики висвітлюють здобутки сучасних українських педагогів, узагальнюють інноваційний педагогічний досвід, сприяють осмисленню науковою та освітянською спільнотою актуальності й важливості новаторського поступу, а також розширюють ІР з питань реформування та модернізації освіти. Проект "Педагоги-новатори України" призначено для широкого кола фахівців, котрі цікавляться передовими здобутками національної педагогічної науки, освіти й практики.

Із метою розкриття науково-практичних засад значущого досвіду вчителів та освітянських керівників, претендентів і героїв рубрики "Педагоги-новатори України" протягом поточного року фахівцями бібліотеки було підготовлено та оприлюднено аналітичні й бібліографічні матеріали про інноваційні досягнення педагогів-новаторів С. Белухи, С. Гавриш, О. Остапчука, О. Чинок, М. Гузика, М. Палтишева, М. Босенко, Л. Донської, Г. Сазоненко, В. Шаталова. Порівнявши статистичні дані відвідуваності дистантними користувачами цього розділу за 2012—2013 рр., відзначимо тенденцію до збільшення показників (діагр.).

Діагр. Порівняльна статистика переглядів дистантними користувачами інформаційно-аналітичних рубрик веб-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (2012—2013 рр.)

Для прикладу, у 2013 р. число відвідувань рубрики становило 3424, тоді як у 2012 р. статистика була значно нижчою — 1885. Отже, упродовж року загальна кількість переглядів цих інформаційно-аналітичних ресурсів збільшилася майже вдвічі — на 81,6%. Узагальнімо: усупереч тому, що запити на інформацію про педагогів-новаторів є нерівномірними протягом року (зокрема, відзначається зниження показників у літній період), можемо констатувати зацікавленість користувачів, актуальність і затребуваність інформаційно-аналітичного ресурсу за цим напрямом.

"Моніторинг ЗМІ з питань освіти й науки"⁴ — це огляд публікацій на обрану тему, до якого вносять таку інформацію: назву видання, його номер і дату, назву й тему статті, посилання на електронний ресурс, безпосередньо аналітичний огляд. Джерелами моніторингу ЗМІ є Інтернет, друковані загальнонаціональні та/або регіональні ЗМІ з питань освіти, культури, педагогічної науки. Цей інформаційно-аналітичний ресурс дозволяє дистантним користувачам швидко отримати інформацію про відображення конкретної теми в системі соціальних комунікацій без ознайомлення з повними текстами статей, а також слугує основою для подальших статистичних та аналітичних досліджень.

Рубрику "Моніторинг ЗМІ з питань освіти й науки" на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського запроваджено з 2009 р. Систематичний моніторинг освітніх ЗМІ щодо аналізу головних подій у сфері освіти, культури, педагогічної науки став одним із ключових напрямів роботи відділу науково-аналітичної обробки та поширення інформації у сфері освіти [11]. У період 2009—2012 рр. на веб-порталі бібліотеки було оприлюднено понад 50 аналітичних оглядів на зазначену тематику. Починаючи з 2013 р., при підготовці щомісячного підсумкового огляду ЗМІ, який зосереджено на аналізі правових засад у галузі освіти, здійснювалося формування галузевої нормативно-правової бази шляхом приєднання гіперпосилань на повнотекстові документи.

Порівнюючи статистичні дані відвідуваності дистантними користувачами цієї рубрики за окреслений період, відзначимо відчутну динаміку в бік збільшення показників (діагр.). Зокрема, в 2013 р. загальна кількість запитів на інформацію розділу "Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки" становила 1172, тоді як у 2012 р. цей показник був дещо нижчим — 798. Відповідно в 2013 р. перегляди моніторингу галузевих ЗМІ збільшились на 47%. На нашу думку, покращення статистики за аналізований період зумовлено стабільністю підготовки та оприлюднення інформаційно-аналітичних оглядів (щодакдно), систематичним підбором актуальних питань, оперативним аналітико-синтетичним опрацюванням інформації, наявністю у текстах гіперпосилань на нормативно-правові документи, а також цікавої інфографіки. Таким чином, констатуємо активізацію відвідуваності дистантними користувачами цього інформаційно-аналітичного ресурсу.

"Результати наукової діяльності установ Національної академії педагогічних наук України"⁵. З 2008 р. на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було запроваджено ще одну інформаційно-аналітичну рубрику, матеріали якої висвітлюють результати наукової діяльності установ НАПН України та щорічні підсумки загальних зборів НАПН України. Загалом оприлюднено шість реферативних оглядів за означеною тематикою. Порівнюючи статистику переглядів цього інформаційно-аналітичного ресурсу в динаміці за 2012—2013 рр., зазначимо, що наявна незначна, але помітна тенденція до збільшення показників — на 8,2% (діагр.). Отже, можна зробити висновок про стабільність відвідуваності цієї рубрики дистантними користувачами.

"Аналітичні дослідження з реформування освіти: статті та огляди"⁶. Цей інформаційно-аналітичний ресурс започатковано в 2010 р. Представлені матеріали висвітлюють різні аспекти реформування зарубіжної освітньої системи, зокрема Франції, Польщі, Туреччини, Казахстану, Німеччини, країн Балтії, Російської Федерації, Ізраїлю, Фінляндії тощо. На кінець 2013 р. було оприлюднено 14 оглядів. Також усі дослідження опубліковано у Віснику НАПН України "Педагогіка і психологія", що входить до переліку друкованих видань, затвердженого ВАК України. Моніторинг відвідуваності цієї інформаційно-аналітичної рубрики дотепер не проводився, що унеможливило порівняльний аналіз статистичних даних за окреслений період. Однак зауважимо, що в 2013 р. інформаційно-аналітичні статті за цим напрямом переглянули за місяць понад 100 читачів, що свідчить про стабільність запитів на цю інформацію. Можемо підсумувати — потрібно неодмінно активізу-

³ http://www.dnpb.gov.ua/scientific_information_work/teachers_innov.

⁴ http://www.dnpb.gov.ua/monitor_cmi.

⁵ http://www.dnpb.gov.ua/res_apn.

⁶ http://www.dnpb.gov.ua/scientific_information_work/id/1270.

вати роботу в контексті здійснення аналітичних досліджень із реформування освіти, передусім розширити тематичний спектр рубрики.

Висновок. Охарактеризувавши змістове наповнення інформаційно-аналітичних ресурсів веб-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, автор виявила, що найбільш затребуваною є рубрика "Педагоги-новатори України", а розділ "Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки" є другим за популярністю серед дистантних користувачів. Рубрики "Результати наукової діяльності установ НАПН України" та "Аналітичні дослідження з реформування освіти: статті та огляди" є стабільно відвідуваними.

Порівнявши статистику переглядів інформаційно-аналітичних рубрик за 2012—2013 рр., спостерігаємо позитивну динаміку: кількість дистантних відвідувань веб-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського поступово зростає.

На підставі проведеного дослідження сформовано рекомендації щодо вдосконалення системи ІАД бібліотек, зокрема:

— налагодження інформаційного партнерства між аналітичними підрозділами книгозбірень із провідними українськими аналітичними службами та інформаційними структурами, професійна діяльність яких спрямована на узагальнення й аналітичне оброблення інформації у певній сфері;

— залучення окремих фахівців-аналітиків як експертів з метою підготовки якісних оглядово-аналітичних документів;

— наявність у штаті бібліотеки компетентних фахівців-аналітиків, здатних до здійснення аналітичної діяльності на сучасному рівні розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та глобального нарощення обсягів інформації;

— активне вироблення та популяризація власної інформаційно-аналітичної продукції в традиційній та електронній формі (інформаційно-аналітичних бюлетенів, аналітичних довідок, оглядово-аналітичних досліджень, електронних інформаційно-аналітичних ресурсів тощо);

— розвиток читачької аудиторії серед освітан, зокрема управлінців освітніх закладів, працівників бібліотечно-інформаційної сфери (наприклад, через розміщення посилань на результати інформаційно-аналітичної діяльності на сайтах провідних освітянських бібліотек, інформаційно-аналітичних структур тощо).

Список використаної літератури

1. *Бондаренко В.* Бібліотечне дистантне обслуговування: розвиток термінологічно-понятійного апарату в умовах поширення інтернет-технологій / В. Бондаренко // Україна: події, факти, коментарі. — 2014. — № 10. — С. 63—73.
2. *Зозуля С.* Періодичні видання як результат інформаційно-аналітичної діяльності освітянських бібліотек України: сучасний стан та тенденції розвитку / Світлана Зозуля // Вісник Книжкової палати. — 2014. — № 2. — С. 17—21.
3. *Зозуля С. М.* Специфіка інформаційно-аналітичної діяльності як інноваційного напрямку бібліотечної роботи: (досвід відділу наук.-аналіт. обробки і поширення інформації у сфері освіти Держ. наук.-пед. б-ки України імені В. О. Сухомлинського): матеріали Міжнар. наук. конференції "Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору", 21—23 жовт. 2014, Київ / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Режим доступу: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/341>. — Назва з екрана.
4. *Карпенко О.* Аналітична діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в системі інформаційного забезпечення освітянської галузі / О. Карпенко // Україна: події, факти, коментарі. — 2010. — Вип. 24. — С. 72—75.
5. *Карпенко О.* Інформаційно-аналітичне забезпечення інноваційного розвитку державного управління, педагогічної науки і практики в контексті європейської інтеграції України / Олександр Карпенко // Актуальні проблеми європейської та Євроатлантичної інтеграції України: матеріали VII Регіон. наук.-практ. конф., 14 трав. 2010 р., м. Дніпропетровськ / [за заг. ред. Л. Л. Прокопенка]. — Дніпропетровськ, 2010. — С. 156—158. — Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua/datas/upload/files/178053681.pdf?PHPESSID=b7bffd028b7f6a36762c472ca62d2181>. — Назва з екрана.
6. *Концептуальна модель* системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського; [уклад. О. М. Яценко]. — Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2010. — 28 с. — Режим доступу: http://www.dnpb.gov.ua/datas/upload/files/konceptualnaya_model.pdf. — Назва з екрана.
7. *Лога Т.* Моніторинг використання галузевих журналів у філії Державної наукової педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського / Тетяна Лога, Ірина Щочкіна // Вісник Книжкової палати. — 2013. — № 9. — С. 19—22.
8. *Модернізація вищої освіти* України і Болонський процес: матеріали до першої лекції / уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков; відп. ред. М. Ф. Степко. — Київ: НМЦВО, 2004. — 24 с.
9. *Моніторинг відвідуваності* віддаленими користувачами веб-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського за рубриками: "Педагоги-новатори України", "Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки", "Результати наукової діяльності установ Національної академії педагогічних наук України", "Аналітичні дослідження з реформування освіти: статті та огляди" (за 2013 р.): аналітична довідка / підгот. С. М. Зозуля; Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. — Київ, 2014. — 14 с. — Рукопис.
10. *Моніторинг ефективності* використання бібліографічних, реферативних та оглядово-аналітичних матеріалів. Визначення перспективної тематики: аналітична довідка / підгот.: І. Й. Коваленко, Л. І. Самчук / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. — Київ, 2012. — 26 с. — Рукопис.
11. *Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки*: [аналіт. огляд висвітлення ЗМІ головних подій у сфері педагогічної науки, освіти та практики України, січень — грудень 2013] / матеріали підгот. Зозулею С. М.; Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. — Київ, 2013. — Режим доступу: http://www.dnpb.gov.ua/monitor_cmi/. — Назва з екрана.
12. *Пономаренко Л. О.* Становлення та розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського / Л. О. Пономаренко // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. — 2008. — Вип. 2: Всеукраїнський інформаційний ресурс з питань психолого-педагогічної науки і освіти: сучасний стан та шляхи розвитку. — С. 241—250. — Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua/datas/upload/files/731229106.pdf>. — Назва з екрана.
13. *Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи* / І. В. Козубовська [та ін.; за заг. ред. І. В. Козубовської, І. І. Мигович]. — Ужгород: УжНУ: Мистецька лінія, 2001. — 152 с.
14. *Постельжук О. М.* Інформаційно-аналітична діяльність обласних універсальних наукових бібліотек України: основні напрями діяльності і види інформаційної продукції: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій / Постельжук Олена Миколаївна; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2013. — 16 с.
15. *Постельжук О.* Жанри аналітичних документів наукової бібліотеки / Олена Постельжук // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань. — 2014. — Вип. 8. — С. 263—269.
16. *Яценко О. М.* Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського у становленні системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України / О. М. Яценко // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. — 2012. — Вип. 3: Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи. — С. 21—41. — Режим доступу: http://www.dnpb.gov.ua/datas/upload/files/Sbimyk_nauk_prac_3.pdf. — Назва з екрана.